

Česká republika

Česká školní inspekce

Středočeský inspektorát - oblastní pracoviště

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Základní škola Radim, okres Kolín

281 03 Radim 9

Identifikátor školy: 600 045 315

Termín konání orientační inspekce: 8. – 9. říjen 2002

Čj.:	031 197/2002-5183
Signatura:	oc1bw101

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY/ŠKOLSKÉHO ZAŘÍZENÍ

Základní škola Radim, okres Kolín je neúplnou školou se čtyřmi třídami, do nichž docházejí 64 žáci. Oproti loňským pěti třídám reagovala škola ekonomicky a v letošním školním roce spojila – vzhledem k úbytku žáků – druhý a třetí ročník. Školu navštěvuje jedna žákyně s tělesným postižením, dva žáci jsou integrováni. Ve škole je evidována jedna žákyně – cizinka.

Vyučuje se dle vzdělávacího programu Základní škola, z cizích jazyků byla zvolena angličtina. Mimoškolní aktivity organizované školou v loňském školním roce byly svou četností i zaměřením nadprůměrné.

Součástí školy jsou školní družina a školní jídelna, hodnocení jejich činnosti nebylo předmětem této orientační inspekce.

PŘEDMĚT INSPEKČNÍ A KONTROLNÍ ČINNOSTI

Předmětem inspekční činnosti bylo zjištění a zhodnocení:

- Personálních podmínek vzdělávání a výchovy v českém jazyce a matematice vzhledem ke schváleným učebním dokumentům v rámci základní školy.
- Materiálně-technických podmínek vzdělávání a výchovy vzhledem ke schváleným učebním dokumentům v rámci základní školy.
- Průběhu a výsledků vzdělávání a výchovy v českém jazyce a matematice.

HODNOCENÍ PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Ve škole je výuka zabezpečována čtyřmi učitelkami. Tři vyučující splňují předepsané podmínky odborné a pedagogické způsobilosti pro výuku na daném typu školy, jedna má středoškolské pedagogické vzdělání. Výuka některých předmětů je zajišťována kvalifikovanou vychovatelkou, která má v základní škole jen část úvazku. Všechny učitelky se dále vzdělávají. Využívají nabízených akcí, v současné době získávají uživatelské zkušenosti v práci s počítačem. Dvě vyučující přistupují k dalšímu vzdělávání například (jazykové kurzy, dokončení kvalifikace pro výuku anglického jazyka, certifikát „ICT K správce základního provozu informační a komunikační infrastruktury“, náprava dyskalkulie, dramatizace, kurzy hudební výchovy aj.). Při výběru vzdělávacích akcí byla znatelná snaha o skloubení osobních zájmů a potřebnosti školy. Zkušenosti ze vzdělávacích akcí jsou prokazatelně předávány ostatním pracovnícím. Systém přímého vedení zaměstnanců uskutečňuje ředitelka převážně při pohospitačních rozhovorech. Ředitelka předává své zkušenosti, metodicky učitelkám radí, avšak v účinnosti a rozsahu přijatých opatření byly shledány rezervy. Jen některé vyučující realizují ve výuce inovativní moderní metody práce. S kritérii pro osobní ohodnocení byly pracovníce při poradě ústně seznámeny. Prioritou bylo zajištění mimoškolní činnosti. Zájmové kroužky, soutěže a různé aktivity pro děti škola zabezpečuje ve velkém měřítku. Děti navštívily v loňském školním roce devětkrát divadelní představení. Výčet akcí uvádí výroční zpráva. Prioritně bylo hodnoceno ve výchovně-vzdělávacím procesu efektivní využívání učebních pomůcek a počítačového softwarového vybavení.

Organizační struktura školy je přehledná, úsporné spojení žáků druhého a třetího ročníku je funkční, rozhodnutí ponechat výuku žáků prvního a pátého ročníku samostatně bylo za daných okolností profesionální. Rozvrh hodin a vnitřní řád školy odpovídají příslušným

legislativním předpisům. Do školního řádu byly jen okrajově zapracovány pokyny týkající se prevence sociálně-patologických jevů a řešení šikanování mezi žáky, nebyla uvedena práva žáků. Poradním orgánem ředitelky školy jsou především pedagogické rady, zápisy z nich obsahují pedagogicko-organizační opatření, přehledy o chování a prospěchu žáků, sporadicky jsou učitelé seznamováni s metodickými pokyny a právními předpisy, nejsou projednávány zobecněné závěry z hospitační činnosti. V systému vedení zaměstnanců převládá operativní působení. Kromě každodenního setkávání organizuje ředitelka pravidelně jedenkrát za čtrnáct dní provozní porady. Vnitřní i vnější informační systém je na běžné úrovni. V celoročním plánu práce, rozpracovaném po měsících, je obsažena i kontrolní činnost ředitelky školy.

Personální podmínky vzdělávání a výchovy byly vzhledem k stanovému právnímu předpisu o odborné a pedagogické způsobilosti a celkově k systémovému a organizačnímu vedení zaměstnanců na průměrné úrovni.

HODNOCENÍ MATERIÁLNĚ-TECHNICKÝCH PODMÍNEK VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VZHEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Základní škole slouží starší účelová budova, v níž byly provedeny různé stavební úpravy a modernizační rekonstrukce. V současné době jsou k dispozici čtyři prostorné kmenové třídy (každá je členěna na pracovní část a relaxační část s kobercem), jedna odborná pracovna s osmi počítači (čtyři škola získala již v předcházejících letech, čtyři byly přiděleny MŠMT ČR v programu *Internet do škol*). K výuce tělesné výchovy slouží gymnastický sál ve sklepních prostorách, školní hřiště a místní fotbalový stadion. V suterénu školy je umístěna žakovská šatna. Část budovy tvoří byt, který byl upraven pro potřeby školy a slouží především školní družině. Ke škole patří také pozemek, který se v současné době neobdělává. Venkovní areál je využíván k přestávkovým relaxačním aktivitám. Sociální zázemí pro žáky bylo čisté, s potřebným vybavením (mýdla a toaletní papír pro žáky volně k dispozici).

Mimo I. třídy (1. ročník) jsou všechny ostatní vybaveny novým moderním nábytkem. Některé žakovské stolky a židle lze vhodným nastavením upravit tak, aby svou velikostí odpovídaly tělesnému vzrůstu žáků. V I. třídě je starší udržovaný nábytek. Chybí bezbariérová úprava školy pro vozíčkářku, která v současné době navštěvuje čtvrtý ročník (třída je umístěna v prvním patře a dívka i vozík se do ní musí nosit po schodech). V I. třídě byly subjektivně pozorovány horší světelné podmínky. Všechny třídy byly esteticky a didakticky podnětně upravené, péče všech učitelek i paní školnice o pěkné prostředí byla patrná nejen ve třídách, ale i ve všech společných prostorách. Všechny třídy jsou vybaveny radiomagnetofony, v jedné třídě a v pracovně školní družiny jsou videorekordéry, v kabinetě - bez aktuálního využití - byl umístěn zpětný projektor. Žáci mají k dispozici učebnice z nakladatelství Alter (většinou ucelené řady), částečně jsou využívány i učebnice jiného nakladatelství. Pracovní sešity hradí rodiče žáků. Žáci prvního ročníku byli vybaveni základními školními potřebami v předepsané hodnotě. Zřizovatel školy zakoupil nový kopírovací stroj. Škola je dostatečně vybavena vhodnými učebními pomůckami. Do čtyř starších počítačů jsou nainstalovány účelné výukové programy. Nové vybavení této pracovny bylo zprovozněno teprve v závěru letošních hlavních prázdnin, umožňuje přístup učitelek i žáků na internetovou síť. Škola zároveň obdržela od MŠMT ČR ústředně dodávaný „programový balíček“, možnosti pro jeho efektivní využití jsou však v podmínkách malotřídní školy a vzhledem k realizovanému vzdělávacímu programu minimální.

Ve třídách jsou umístěny příruční žakovské knihovny s volně přístupnou dětskou literaturou. Hojně jsou zastoupeny různé dětské encyklopedie. V ředitelně je umístěna odborná

pedagogická literatura. K dispozici jsou *Učitelství noviny* a *Věstník MŠMT ČR*. Jiné odborné časopisy školy neodebírání.

Ve sledované výuce byly využívány učebnice, pracovní sešity, namnožené pracovní listy, některé nástěnné materiály umístěné trvale ve třídách či mobilně na magnetických tabulích, učební pomůcky podporující názornost výuky a výukové počítačové programy. O průběžném využívání vybavení školy není vedena žádná evidence, ředitelka sdělila, že sleduje využití prostředků při svých hospitacích a běžným denním dohledem. O výsledcích této činnosti a o přijímání potřebných opatření se není možné – vzhledem k absenci rozborů kontrolní činnosti např. v zápisech z pedagogických rad apod. – se přesvědčit. Plánování dalšího rozvoje materiálně-technických podmínek pro výuku je v předloženém plánu práce pro letošní školní rok zmíněno jen obecně.

Materiálně-technické podmínky vzdělávání byly hodnoceny jako velmi dobré.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VE ŠKOLE

Realizace vzdělávacích programů

- Výuka je v souladu s učebními plány zvoleného vzdělávacího programu Základní škola čj. 16 847/96-2, ve znění pozdějších úprav.
- Ve škole je vedena předepsaná povinná dokumentace. Na velmi dobré úrovni byla vedena dokumentace dokladující pomoc žákům s vývojovými poruchami učení. Oproti tomu byly neprůkazně vedeny třídní knihy druhého, třetího a pátého ročníku školního roku 2001/2002 vzhledem k průběhu vzdělávání. Z kontroly zápisů v českém jazyce a matematice vyplynulo, že nebyly průkazně respektovány úpravy a doplňky vzdělávacího programu čj. 25 018/98-22.
- Ředitelka školy kontroluje jednotlivé rozvrhy, třídní knihy, žákovské knížky. Všechny učitelky zpracovaly časově-tematické plány, jejich kontrolu si v plné šíři nechala ředitelka ve své kompetenci. Kontrolní systém ředitelky je v tomto ohledu operativní, vzhledem k velikosti školy je forma rozhovorů, hospitací, provozních porad, průběžných kontrol funkční, rezervy byly shledány v důsledné realizaci a kontrole přijatých opatření v oblasti dodržování učebních osnov a v analýze kontrolní činnosti výchovně-vzdělávacího procesu.

Realizace vzdělávacích programů není v souladu se schválenými učebními dokumenty v průkaznosti vedené povinné dokumentace.

Průběh a výsledky vzdělávání v sledovaných předmětech

Český jazyk

Výuku zajišťují tři odborně a pedagogicky způsobilé učitelky a jedna se středoškolským pedagogickým vzděláním. Absence kvalifikace neovlivnila negativně vyučování.

Jednotlivé učitelky různě pracovaly s motivačními prvky. Byla zaznamenána velmi pěkná úvodní i průběžná motivace, dále rutinně profesionální ale také zcela minimální. Pro žáky je výraznou motivační stimulací možnost pracovat s počítačem. Počítačovou pracovní využití pravidelně dvě vyučující. Příprava na jednotlivé hodiny byla promyšlená vzhledem k obsahu

probíraného učiva, zhruba v polovině sledovaných hodin byly připraveny didaktické pomůcky i audiovizuální technika, v jedné žáci pracovali u počítače a s informativní literaturou.

V oblasti plánování byly zjištěny nedostatky. Vyučujícími nebyly zcela respektovány úpravy a doplňky vzdělávacího programu, zápisy v třídních knihách uvádějí, že bylo probíráno učivo spíše podle učebnic. (Např. v druhém ročníku: *tvoření souvětí*, ve třetím ročníku *určování pádů, slovesných kategorií osoba, číslo čas*, v pátém ročníku *druhy a skloňování číslovek, stupňování přídavných jmen, tvoření přídavných jmen se změnou hlásek v koncovce*.) Zařazením a v některých případech i – dle zápisů v třídních knihách – dlouhodobým procvičováním byli žáci přetěžováni, byla porušena zásada přiměřenosti. Psychohygienické podmínky však byly v sledovaných hodinách na velmi dobré úrovni, učitelky zařazovaly relaxační prvky, soutěže, střídaly činnosti.

V organizaci, metodách a formách práce byly zaznamenány také rozdílné přístupy. Ve dvou třídách převažoval činnostní styl učení, žáci plnili úkoly se zaujetím, aplikovali poznatky. Nácvik práce s pravidly byl přínosný pro praktický život. V některých částech hodin převážil rutinní přístup učitele na úkor kreativních činností žáků. Určité nedostatky se projevíly ve třídě se spojenými ročníky – žáci si ještě neosvojili pracovní návyky, také vyučující teprve získává zkušenosti se zvláštnostmi výuky. Nedostatkem bylo nepřesné zadávání úkolů při samostatné práci. Celkově byly méně efektivní ty části hodin, v nichž převažovalo frontální procvičování. Metody a formy práce byly hodnoceny v sledovaných hodinách v široké škále – od vynikající až po pouze vyhovující, celkově vykazovala tato oblast pozitiva a negativa zhruba v rovnováze.

Interakce učitel – žák byla bezproblémová, děti nejsou ve škole stresovány, byl zaznamenán přátelský přístup, celková atmosféra byla na velmi dobré úrovni.

Kvalita vzdělávání v českém jazyce byla celkově na průměrné úrovni.

Matematika

Sledované vyučovací hodiny byly z hlediska kvality vzdělávání hodnoceny v poměrně širokém hodnotícím spektru – od vynikající vyučovací hodiny až po hodiny hodnocené jako pouze vyhovující. Kvalita výuky nebyla v přímé souvislosti s úrovní dosažené odborné a pedagogické způsobilosti, podobné klady či nedostatky byly zaznamenány při kvalifikované i nekvalifikované výuce.

Významné rozdíly při sledované výuce byly shledány v úrovni motivace, v metodách a nástrojích hodnocení žáků. V některých hodinách zcela chyběla zpětná vazba a objevily se nedostatky v komunikaci mezi učitelkou a žáky (nejasné pokyny, nedokonalé metodické postupy, nelogické návaznosti v metodické řadě). Obecně lze pochválit dobré vztahy mezi učitelkami a žáky, učitelky dovedou pochválit nejen výsledek, ale i snahu, většinou umí rozčlenit obtížnější úkoly do postupných jednodušších kroků, dobře vést žáky a seznamovat je s tím, proč při řešení neuspěli. Méně příležitostí měli žáci k sebehodnocení, k prosazení svého alternativního správného řešení úkolu (v některé z hodin jim byly umožňovány pouze rutinní postupy). Některé učitelky využívaly různé motivující pomocné systémy hodnocení jednotlivců i skupin. Dokázaly výchovně využít i různé situace ve třídě, které nesouvisely přímo s učivem a ocenit pozitivní projevy žáků. V některých hodinách chyběl dostatek materiálů pro větší individualizaci výuky. Na kvalitě se negativně projevila prozatímní krátká zkušenost s výukou dvou ročníkových skupin v jedné třídě.

Výuka matematiky se v letošním školním roce dosud řídila učebními dokumenty realizovaného vzdělávacího programu. V třídních knihách ze školního roku 2001/2002 byly zaznamenány některé nedostatky v průkaznosti zápisů o probíraném učivu. Učitelky nemohou

např. doložit probírání některých témat v prvním ročníku (např. kapitola *Orientace v prostoru* je zastoupena pouze zápisem „geometrické tvary“) a ve druhém ročníku (např. o probírání kapitoly *Orientace v čase* není proveden jediný zápis). Učivo, které bylo úpravou vzdělávacího programu v roce 1998 přesunuto do vyšších ročníků či zcela vypuštěno z obsahu výuky prvního stupně, bylo převážně probíráno a v zápisech označováno jako učivo rozšiřující. Obsah výuky prakticky kopíruje obsah používaných učebnic. Z žakovských písemností, které jsou z loňského školního roku ve škole k dispozici, nelze vysledovat, bylo-li toto učivo také předmětem hodnocení. Dodržování učebních osnov proto není průkazné. Aktuální příprava při inspekci zhlédnutých vyučovacích hodin byla pečlivá. Některé hodiny byly obsahově předimenzované a učitelky v nich neuměly vždy vhodně zareagovat na aktuální situaci ve třídě. Vyučovací hodiny byly připraveny obsahově, metodicky i materiálně.

Výuka byla zpravidla (s výjimkou jediné vyučovací hodiny) vedena frontálně, s různou mírou efektivity. Samostatná práce byla zařazena nejčastěji do fáze procvičování, nácviku – zpravidla šlo o práci individuální, písemnou. Málo bylo zařazeno činnostní učení, jen v jedné hodině bylo učivo dovedeno až na aplikační úroveň. Organizace hodin se příliš soustředila na výukové cíle, jen ve dvou hodinách byly zařazeny činnosti, které přispěly k prevenci jednostranného tělesného přetížení či k psychické relaxaci žáků.

Velmi účelně byly v některých hodinách využity názorné učební pomůcky, učebnice, pracovní sešity, různé žakovské pracovní listy, počítačový výukový program se zpětnou vazbou. Další didaktická technika (zejména zpětný projektor ve třídě se spojenými ročníky) při výuce chyběla.

Průběh vzdělávání v matematice byl hodnocen stupněm průměrný.

Výsledky vzdělávání a výchovy

Vnější evaluační nástroje zatím ve škole nevyužívají. Pravidelně dvakrát ročně jsou žákům zadávány prověrky z českého a anglického jazyka a matematiky. Ředitelka sleduje především klasifikaci žáků (je více zaměřena na výsledky), systematickou analýzu nevyžaduje.

Pozitivem je prokazatelné vnější srovnání závěrečné klasifikace žáků pátého ročníku s jejich výsledky na obou následných školách v šestém ročníku.

Zjištěné výsledky jsou velmi dobré, žáci se nezhoršují. Celkově přitom převažuje pozitivní klasifikace. Protože však škola neanalyzuje výsledky, neumí si odpovědět, zda jsou žáci velmi dobří, nadaní či zda nebyl příliš zdůrazněn encyklopedický přístup k vzdělávání.

Jen v první a páté třídě byli žáci vedeni ke kreativnějším postupům při práci (např. tvorba slovních úloh podle obrázků, alternativní postup řešení, globální práce s literárním textem, efektivní využití výukových počítačových programů apod.).

Schopnost žáků pátého ročníku uživatelsky pracovat s počítačem byla velmi dobrá.

Průběh a výsledky výchovně-vzdělávacího procesu byly ve sledované oblasti hodnoceny stupněm průměrný.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

Údaje uvedené ve zřizovací listině (bez čj.) ze dne 7. června 2001 jsou v souladu s rozhodnutím o zařazení Základní školy Radim, okres Kolín do sítě škol ze dne 23. srpna 2001 s čj. 23 684/01-21.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2001/2002.
2. Rozvrh hodin, vnitřní školní řád, zápisy z pedagogických rad, třídní knihy školního roku 2001/2002 a 2002/2003, třídní výkazy a katalogové listy žáků.
3. Koncepční materiál ředitelky školy, celoroční plán práce, plán hospitační činnosti, zápisy z hospitačních plánů kontrolní činnosti.
4. Zřizovací listina školy (bez čj.) ze dne 7. června 2001, rozhodnutí o zařazení do sítě škol čj. 23 684/01-21 ze dne 23. srpna 2001.
5. Dokumentace žáků s vývojovou poruchou učení.
6. Žákovské práce – testy, prověrky z českého a anglického jazyka, matematiky, dopravní výchovy, výchovy ke zdraví. Vzorek žákovských knížek a žákovských písemností.
7. Inventurní seznamy učebních pomůcek
8. Personální dokumentace pedagogických pracovníků uložená u zaměstnavatele, přehled dalšího vzdělávání učitelů.
9. Inspekční podkladová dokumentace. Hospitační záznamy školních inspektorů.
10. Inspekční zpráva 031 10/99-2163 ze dne 8. ledna 1999.

ZÁVĚR

Personální podmínky školy vzhledem k požadavkům na odbornou a pedagogickou způsobilost odpovídají charakteru školy. V systému vedení zaměstnanců převládá operativní řízení. V některých případech se zdařilo skloubit zájmy zaměstnanců s potřebnostmi školy.

Škola má nadprůměrné materiálně-technické podmínky. Zejména se zlepšilo vybavení školy výpočetní technikou, která umožňuje využívat nové informační technologie. Patrná je trvalá dobrá péče zřizovatele, který využívá svých možností škole poskytnout prostředky i nad rámec svých zákonných povinností.

Zaznamenaná kvalita vzdělávání byla významně závislá na kreativitě jednotlivých učitelek, trvá výkonnostní nevyrovnanost pedagogického sboru. Přetrvaly některé nedostatky v průkaznosti realizace vzdělávacího programu, které byly konstatovány i při předcházející inspekci. Převažující frontální práce, ve spojení s množstvím zařazovaného rozšiřujícího učiva, může u některých žáků vést až k přetěžování. V malé míře byla sledovaná výuka vnitřně diferencovaná, u některých učitelek s přílišným důrazem na encyklopedickou znalost či rutinní dovednost na úkor žákovy kreativity. Mnoho pozitivního bylo zaznamenáno ve výuce pátého ročníku. Celková atmosféra výchovně-vzdělávacího procesu byla pozitivní.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Eva Grušová	E. Grušová v.r.
Člen týmu	Mgr. Zdeňka Fadrná	Z. Fadrná v.r.

V Kolíně dne 16. října 2002

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 16. října 2002

Razítko

Ředitelka školy	Podpis
Mgr. Zdena Rathová	Z. Rathová v. r.

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný.
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň.
Průměrný	Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň.
Pouze vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa.
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.

Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně.
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně.

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Príslušný orgán státní správy: KÚ – odbor školství, mládeže a sportu Praha	30. 10. 2002	031 209/02
Zřizovatel: Obec Radim	30. 10. 2002	031 210/02

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
---	---	Připomínky nebyly podány